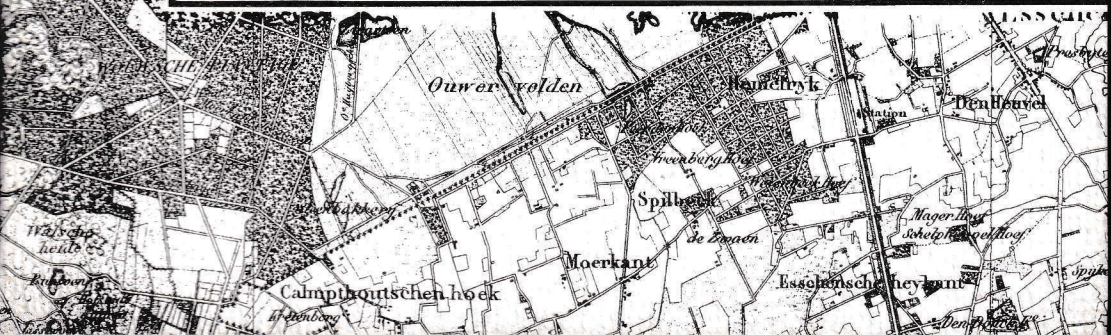

3/4- '91

De Wouwse Coöperatieve Zuivelfabriek

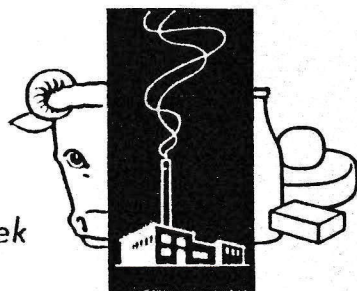
XI. Financiën

Bij de oprichting van de fabriek in 1894 was een oprichtingskapitaal van f 41.000,- nodig. Van dat bedrag werd f 39.000,- besteed aan de aankoop van de grond, het bouwen van de fabriek en de aanschaf van de inventaris. Een bedrag van 2.000 gulden werd aangemerkt als bedrijfskapitaal. Die 41.000 gulden kreeg de Coöperatie bij elkaar door het uitschrijven van obligaties ter waarde van 50 gulden onder de aangesloten leden tegen een rente van 4%. 62)

Amper een jaar later werd voor een bedrag van 10.000 gulden bijgeleend om de melkfabriek uit te breiden met een kaasfabriek en een graanmaalderij. Die 10.000 gulden werd bij elkaar gebracht door schuldbekentenissen uit te geven van elk 500 gulden met een rente van 4%. 63)

Het duurde daarna tot 1908 voor opnieuw geld nodig was. Geld dat gebruikt werd voor de uitbreiding van de fabriek aan de Wouwse Statie. Daarvoor werd een bedrag van 10.500 gulden geleend. De uitbreiding en vernieuwing waren nodig vanwege een grotere melkaanvoer. We schrijven 1917 alvorens opnieuw een lening werd aangegaan. Nu voor een bedrag van 5.000 gulden. Voor dat geld werd in het centrum van Bergen op Zoom een pakhuis aangekocht. In dat pakhuis werd de melk die vanuit Wouw werd aangevoerd gedistribueerd. Om beter op de vraag in te kunnen springen en om de omzet te verhogen werd in 1918 opnieuw f 20.000,- geleend, nu om machines aan te kopen om in Bergen op Zoom een eigen melkinrichting te beginnen. Ook werden een winkel aan de Huijbergsestraat en een kantoor bijgekocht. Dat het goed ging in Bergen op Zoom las U al in hoofdstuk VI. Vandaar dat in 1921 opnieuw een bedrag van 40.000 gulden nodig was om de melkproduktie daar uit te breiden. In 1926 of 1927 werd tenslotte nog een lening gesloten van 60.000 gulden. Voor dat geld werd de gemeenteschool aangekocht in het centrum van de stad en werden

coöperatieve zuivelfabriek

WOUW

wouw.

Een briefhoofd uit een recente periode.

Foto van het transport in de kaasafdeling uit het jaar-
verslag van 1974.

de nodige verbouwingen gedaan, terwijl er tevens de uitbreiding van de inrichting van betaald werd. Tot aan de Tweede Wereldoorlog werd op die manier een bedrag van 186.500 gulden geïnvesteerd in de fabriek. Daarbij kwam dan nog een jaarlijks bedrag van zo'n 21.000 gulden aan vernieuwingen en onderhoud dat uit het melkgeld werd betaald. Na de Tweede Wereldoorlog werd begonnen met ingrijpende vernieuwingen. In 1952 werd begonnen met de bouw van een nieuwe melkontvangst, een centrifugelokaal en een botermakerij naast de oude fabriek. In 1956 werd de oude fabriek verbouwd en daarin kwamen nieuwe verwerkingslokalen voor de kaasmakerij en de melkinrichting. 64)

Tot de fusie met Roosendaal in 1964 werd er hierna alleen nog maar een garage annex kantine voor het personeel en een woning voor de bedrijfsleider gebouwd (1960/61).

UITBETALING.

Naar de aangesloten boeren ging natuurlijk ook geld. Geld voor het leveren van de melk. Over het geredetwist of er nu veel of weinig uitbetaald werd, schreven we reeds in het hoofdstuk "Concurrentie". Interessanter is de manier waarop de boeren het geld ontvingen. In de beginfase werd het melkgeld per week uitbetaald. Die uitbetaling vond plaats aan de hand van het vetgehalte van de geleverde melk. Dat gehalte werd in het laboratorium van de fabriek bepaald. Verder werden er drie kwaliteitsklassen gemaakt. Wie eerste klas melk leverde kreeg 5 cent extra per 100 kg. Melk uit de tweede klasse werd betaald aan de gewone prijs en melk die in de derde klasse viel werd gekort met 5 cent per 100 kg. 65)

Het melkgeld voor de boeren werd aan de melkrijder meegegeven die het dan afgaf bij de boer of het in een van de melkbussen stopte! Later werd de afrekening per veertien dagen geregeld. Voor de melkrijders betekende dat extra risico, want vaak gingen ze met veel geld op stap. Het gebeurde in den lande wel eens dat melkrijders om het melkgeld werden overvallen en beroofd. De directeur van Huijbergen werd een keer beroofd toen hij 's morgens met een koffertje vol geld op weg was naar zijn kantoor. Ook in Wouw werden daags voor de uitbetaling op het kantoor

4
de melkgeldzakjes gevuld en 's nachts in de kluis bewaard. Na een poging die kluis open te breken is nog jarenlang door de politie extra gepatrouilleerd in de nachten dat het melkgeld aanwezig was. 66)

Oud-directeur H. Witteveen heeft jaren moeten ijveren om dit te veranderen.

"Veel boeren gebruikte het melkgeld als huishoudgeld, dat waren de regelmatige inkomsten per twee weken in tegenstelling tot de inkomsten van oogsten en andere verkopen. Daar gebruikten de boeren een bankrekening voor. Er was dus nogal wat weerstand tegen de voorstellen om ook het melkgeld via de bank te betalen. Daarom werd eerst begonnen met de jaarlijkse nabetalingen per bank te betalen. Maar ook de bank was niet gelukkig met de plannen om per veertien dagen al het melkgeld bij te schrijven op de rekening van hun klanten, dat zou maar extra personeel vragen!" , vertelde de heer Witteveen uit eigen ervaring. 61)

Aan het eind van de jaren vijftig was het echter zo ver dat niemand meer het melkgeld in het bekende zakje aan de deur ontving.

Deze uitgave werd mede mogelijk
door de financiële steun van de
Drankencentrale "Wouw" B.V.

